

Юлія Кобюк,
молодший науковий співробітник,
Інститут педагогічної освіти
і освіти дорослих НАПН України
Катерина Годлевська,
аспірант
Інститут педагогічної освіти
і освіти дорослих НАПН України

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ В АВСТРАЛІЇ ТА УГОРЩИНІ

Інформатизація та глобалізація суспільства висуває нові вимоги до професійної підготовки вчителів. Важливу роль у цьому процесі відіграє перегляд концепцій професіоналізму вчителя, адже саме на них ґрунтуються рушійні сили прогресу, освоєння знань, формування і розвиток навичок та вмінь, педагогічна діяльність загалом в умовах глобалізації та стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в провідних країнах світу, зокрема в Австралії та Угорщині.

На сучасному етапі Австралія визнається однією і з найбільш безпечних та стабільних країн світу, культура та освіта якої відповідає світовим стандартам, саме тому проблема професійної підготовки вчителів в Австралії є актуальною для освітньої практики і педагогічної науки України.

Угорщина - країна, освіта якої вважається однією з кращих у світі і з якою нас, окрім проблем реформи системи вищої освіти, пов'язують спільне минуле, інтенсивні сусідські контакти, особливості історичного, суспільного та економічного розвитку. Цікавими для українських фахівців можуть бути угорські стандарти підготовки вчителів, досвід підготовки вчителів за двома спеціальностями, розподіл змісту навчання за рівнями підготовки тощо.

Результати аналізу сучасної психолого-педагогічної літератури свідчать, що такі вітчизняні дослідники, як Н. Бібік, Н. Дем'яненко, М. Євтух, І. Зязюн, Н. Кузьміна, О. Мартиненко, Н. Побірченко, О. Пехота, О. Сисоева, О. Сухомлинська, Л. Хомич приділяють

велику увагу професійній підготовці майбутніх учителів. Проблеми сучасної педагогічної освіти Австралії висвітлюють у своїх працях такі австралійські та вітчизняні учені, як Л. Бредлі, С. Каррінгтон, М. Клейн, Х. Коннел, Дж. Лейн, Т. Ловат, К. Роу, Дж. Сахс, М. Скілбек, І. Балицька, А. Волкова, А. Переверзев, А. Сбруєва, С. Корешкова та ін. Проблеми реорганізації педагогічної системи Угорщини вивчалися в роботах угорських науковців, зокрема: З. Баторі, Й. Бідо, І. Мейсароша, С. Ороса, І. Фолуша та ін.

Проте, не зважаючи на кількість наукової літератури, питанні педагогічної підготовки вчителів в Австралії вивчено недостатньо. А останні вітчизняні дослідження з питань підготовки педагогічних кадрів в Угорщині здебільшого стосуються загальних питань, а проблеми, що постали в результаті її приєднання до Болонського процесу, не вивчалися.

Основним завданням педагогічної освіти Австралії є підготовка висококваліфікованих учителів, здатних ефективно функціонувати у сучасному соціумі. «Педагогічні програми загалом спрямовані на організацію розвитку кваліфікованих учителів на основі бази педагогічних знань; знань змісту предмету; навичок та ставлення, необхідних для ефективного вчителювання; глибокою розуміння людського розвитку та розвитку дитини, ефективні комунікаційні навички, етичні принципи; здатність до нового та неперервного навчання» [3].

Слід також зазначити що кожен Австралійський Штат або Територія мають свою систему освіти в цілому та педагогічної освіти зокрема. У цю систему входять Австралійські університети, а також інші акредитовані вищі навчальні заклади які можуть бути як приватними, так і державними. Відмінності між ними полягають в способі фінансування освітнього процесу та матеріальної бази. Крім того вузи Австралії вільні у визначенні змісту професійно-педагогічної освіти, яке значно відрізняється від інших країн. Оскільки існуючі стандарти орієнтовані на результат, який виражається в компетенціях випускників. Але, незважаючи на це, рівень отриманої освіти в будь-якому з вузів повинен відповідати загальним Австралійським стандартам.

Вузи Угорщини можна розділити на університети і коледжі, державні, приватні та ті, що належать релігійним організаціям. Навчальний план та освітні стандарти у вузах має оцінювати Державний комітет з акредитації Угорщини кожні вісім років, що гарантує якісне викладання дисциплін. Університети Угорщини пропонують навчання з широкого спектру спеціальностей на різних щаблях освіти і проводять наукові дослідження. Підготовку вчителів в даний час здійснюють більше половини всіх вищих навчальних закладів Угорщини.

Особлива увага в австралійських вузах приділяється професійному розвитку вчителів та проблемі переходу від початкової підготовки до педагогічної діяльності [2]. Практичні навички відіграють важливу роль у цьому процесі, тому в австралійських вузах діють програми по набуттю практичного досвіду які передбачають активне залучення майбутнього вчителя до комплексної професійної діяльності та викладання як елемента підготовчої програми.

В Угорщині підготовка вчителів здійснюється за двома спеціальностями, причому кожна вчительська спеціальність може бути як основною, так і додатковою. Розрізняють такі категорії вчителів: вчитель дошкільних закладів (óvodapedagógus), вчитель початкових класів (tanító), вчитель молодших середніх класів (tanárand), вчитель старших середніх класів (középiskolai tanár), спеціальний вчитель-тренер (gyógyapedagógus). Право викладати у школі випускникам угорських вищих навчальних закладів надається тільки після здобуття магістерського диплома.

Сьогодні система професійної підготовки педагогічних кадрів Угорщини розвиває дві моделі (із переважанням останньої): супровідну (concurrent), яка передбачає паралельне засвоєння фахового, професійно-педагогічного та загальноосвітнього навчальних компонентів, і послідовну (consecutive), у якій професійно-педагогічна підготовка здійснюється після завершення вивчення циклу дисциплін за професійним спрямуванням.

Система освіти вчителів початкових класів, як і вся інша система вищої освіти Угорщини відповідає європейським стандартам. З 2006/2007 навчального року у вузах Угорщини введена болонська система освіти, яка передбачає три етапи навчання: 1) при навчанні в

університеті протягом 3-х років студент отримує диплом бакалавра; 2) за наявності цього диплома студент має право продовжити навчання в магістратурі (+2 роки); 3) останнім етапом може бути докторська школа (+3 роки зі стипендією або без стипендії) (і ще +2 року додатково, для написання дисертації).

Вимоги, які ставляться сучасністю, спонукають до пошуків нових шляхів оновлення змісту освіти запозичуючи досвід передових країн світу. Угорський досвід реформування підготовки вчителів дає змогу зробити важливі висновки для української системи освіти, серед яких найважливішим є бережливе ставлення до національних надбань системи підготовки педагогічних кадрів. Досліджуючи систему освіти в Австралії можемо говорити про високу її якість та доступність усім громадянам країни на рівних засадах, а також спрямованість на формування у майбутніх учителів міжкультурної та міждисциплінарної компетентностей, що є надзвичайно корисним для збагачення української вищої педагогічної освіти.

Список використаних джерел:

1. Боркач Є. Проблеми підготовки вчителів в Угорщині / Є. Боркач // Вища освіта України. – 2011. – № 3(42). – С. 106-111.
2. Baker R. G. Curtin University of Technology. Attacking the articulation problem in teacher education / Baker R. G., Scott Sh., Showers B. // Australian Journal of Teacher Education. – 1997. – № 2(22). – P. 6.
3. Sim C. R. A National overview of teacher education in Australia. In Reinstra, C. and Gonczi, A. Entry to the teaching profession: preparation, practice, pressure and professionalism. College year book: Australian College of Educators: Deakin West, ACT, 2006. – P. 18-22.